

František Tůma

Název příspěvku

Jak studenti (ne)spolupracují při hledání slov během párové práce v hodinách angličtiny (How Students (do not) Collaborate in Word-Searches During Pairwork Activities in English as a Foreign Language Classes)

Klíčová slova v ČJ

Interakce ve třídě, párová práce, hledání slov, konverzační analýza

Klíčová slova v AJ

Classroom interaction, pairwork, word-searches, conversation analysis

Cíle v ČJ

Cílem příspěvku je představit vybrané výsledky analýzy, jak studenti v interakci provádějí „hledání slov“ (anglicky word-search, tj. jeden student má viditelně problém s produkcí nebo vybavením si slova, které mu může pomoci „najít“ druhý student). Zjištění z provedeného konverzačně analytického výzkumu ukazují, jak studenti sekvence typu hledání slov iniciují, jaké prostředky při hledání slov používají a jak tyto sekvence zakončují. Pozornost je věnována i sekvencím, ve kterých se studentům hledání slov nepodařilo úspěšně dokončit.

Teoretická východiska v ČJ

Výzkum vychází z konverzační analýzy (česky např. Tůma, 2017), při které výzkumník vychází ze záznamů přirozeně probíhající interakce. Na výuku anglického jazyka lze nahlížet jako na institucionální dialog, při kterém dochází k realizaci institucionálních cílů. Výzkumník v konverzační analýze tedy zkoumá, jak mluvčí v interakci realizují institucionální úkoly a cíle. V případě výuky cizího jazyka ve skupinové nebo párové práci studenti typicky rozvíjejí řečovou dovednost mluvení; při hledání slov se zároveň typicky zaměřují na lexikální struktury v cílovém jazyce. Důležitou roli při hledání slov (ale i v komunikaci obecně) hrají kromě samotných jazykových prostředků také prostředky tělesné (např. držení těla, pohyby rukou apod.) a materiální (např. slovník nebo učebnice), jejichž použití mluvčími v interakci je důležité zaznamenat a analyzovat (Streck, Goodwin, & LeBaron, 2011).

Metodologie v ČJ

Tento příspěvek vychází z analýzy 1585 minut videonahrávek a 2729 min audionahrávek pořízených v 18 vyučovacích hodinách anglického jazyka u pěti různých učitelů na pěti na středních školách (projekt GAČR 18-02363S). Cílem

analýzy bylo odhalit a popsat praktiky (tj. pozorovatelné způsoby jednání), které samotní mluvčí při hledání slov používají. Analýza je tedy induktivní a vychází z pořízených nahrávek, které byly synchronizovány a podrobně transkribovány tak, aby zachycovaly použité jazykové prostředky a zároveň i tělesné pohyby a manipulaci s materiálními prostředky (Mondada, 2011).

Závěry v ČJ

Analýza ukazuje, že při iniciaci a samotném hledání slov studenti spoléhají např. na gesta, vzájemné pohledy nebo na přepnutí do češtiny, jejichž použití vzájemně monitorují a těsně koordinují. Hledání slov naopak komplikuje, pokud se studenti vzájemně nevidí (např. jeden si zapisuje odpovědi druhého) nebo neslyší (např. kvůli tomu, že jeden mluví příliš potichu). Tato zjištění jednak obohacují výzkum v oblasti interakce ve třídě, a jednak je z nich možné vyvodit doporučení pro praxi, například pokud jde o způsob zadání úkolu nebo fyzické uspořádání studentů ve třídě.

Souhrn příspěvku v AJ

The aim of this paper is to introduce selected outcomes of an analysis of how students in peer interaction do word-searches (i. e. when one student has problems producing or recalling a word, with which another student can help). The findings of this conversation-analytic research show how students initiate word-search sequences, what resources they use and how they conclude such sequences. Attention is also paid to sequences in which the word-search was not successful. These findings not only contribute to the body of research on classroom interaction, but also represent a basis from which recommendations for teaching can be drawn.

Bibliografie

- Mondada, L. (2011). Understanding as an embodied, situated and sequential achievement in interaction. *Journal of Pragmatics*, 43(2), 542–552.
- Streeck, J., Goodwin, C., & LeBaron, C. D. (Ed.). (2011). *Embodied interaction. Language and body in the material world*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tůma, F. (2017). *Interakce ve výuce anglického jazyka na vysoké škole pohledem konverzační analýzy*. Brno: Masarykova univerzita.